พระพุทธเจ้าดอร์เจเชียงที่ ๓

แสดงธรรม

เรื่อง อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าดอร์เจเชียงที่ ๓

แสดงธรรม

เรื่อง อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าดอร์เจเชียงที่ ๓

แสดงธรรมแก่รินโปเชและศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย

เรื่อง อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ

วันนี้ เธอ ผู้เป็นรินโปเชได้ขออาราธนาธรรมแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เรื่อง “อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ?” อันเป็นธรรมขั้นพื้นฐานมาก ๆ บทที่หนึ่ง แต่ก็เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บำเพ็ญปฏิบัติอีกมาก หรือแม้แต่ผู้บำเพ็ญปฏิบัติมานานแล้วก็ตาม เรียนแล้ว ก็ยังไม่เข้าใจ เกิดความหลงผิดสับสน การได้เกิดมาเป็นมนุษย์ไม่ใช่ง่าย การมีร่างกายที่ครบสมบูรณ์และบุญวาสนาได้พบพระธรรมที่แท้จริงนั้นยิ่งยากลำบาก ดังนั้น วันนี้ตถาคตจึงมาแสดงธรรมแก่เธอทั้งหลาย เรื่อง “อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ”

แก่นแท้ในการศึกษาเรียนรู้ธรรมะอยู่ที่การบำเพ็ญ

ปฏิบัติอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ เราจึงจำเป็นต้องเข้าใจก่อนว่า อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ การบำเพ็ญปฏิบัติก็คือการบำเพ็ญกรรมปัจจัยสองสิ่ง คือความดีและความชั่วให้เพิ่มพูนและให้หลีกหนี ก็คือการเพิ่มพูนกุศลปัจจัย เพาะกุศลเหตุเก็บเกี่ยวกุศลผล การหลีกหนีอกุศลปัจจัย หลีกจากอกุศลเหตุ หนีอกุศลผล แต่คำว่าการบำเพ็ญและการปฏิบัติสองคำนี้ มีความหมายค่อนข้างกว้าง จึงต้องรู้จักเสียก่อนว่า แท้จริงแล้วจะฝึกการบำเพ็ญการปฏิบัติอะไร? ดังนั้น จึงต้องมีปัจจัยอันเป็นที่ยึดเหนี่ยว หากปราศจากที่ยึดเหนี่ยวแล้ว ก็จะหลงกลายไปเป็นการบำเพ็ญปฏิบัตินอกรีตได้ง่าย ตัวอย่างเช่น การบำเพ็ญปฏิบัติของลัทธิมาร ก็จะสำเร็จได้พฤติกรรมของมาร การบำเพ็ญปฏิบัติในทางพุทธศาสนา ก็จะสำเร็จได้พุทธจริยา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยที่ยึดเหนี่ยว และมีแบบอย่างที่สะท้อนแสดงเพื่อให้ปฏิบัติตาม อีกอย่างหนึ่ง หากรู้แต่เพียงว่ากำจัดความชั่ว ส่งเสริมความดี ควบคุมตน

และเอื้อประโยชน์แก่ผู้อื่น นี่เป็นสิ่งที่ศาสนาอื่นๆ ต่างปฏิบัติกันอยู่แล้ว นี่ก็คือการบำเพ็ญปฏิบัติที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และไร้ที่ยึดเหนี่ยว ไม่ใช่การถือปฏิบัติในพุทธศาสนาที่แท้จริง ดังนั้น ในการบำเพ็ญปฏิบัติของพวกเราองค์ปัจจัยที่ยึดเหนี่ยวก็คือพระพุทธเจ้า อาศัยการรู้แจ้งอันสมบูรณ์ของพุทธองค์มาเป็นแบบอย่างยึดเหนี่ยวในการบำเพ็ญของพวกเรา ใช้กรรม ๓ กาย วาจา ใจ ของพวกเราไปเรียนตามทุกสิ่งทุกอย่างของพระพุทธองค์ ทำให้ไม่เข้าใกล้และห่างไกลจากมูลเหตุแห่งกิเลสกรรมอันไม่สะอาดและการประพฤติชั่วทั้งปวง เพียงให้เราหลีกออกไกลจากความชั่วทุก ๆ ขณะ ก็จะไม่ทำให้ความชั่วเข้ามาใกล้แปดเปื้อนกรรม ๓ อันเป็นเหตุให้เพิ่มพูนเหตุแห่งความชั่ว มูลเหตุแห่งกุศลกรรมทั้งหลายล้วนต้องถือปฏิบัติ แม้จะเป็นเพียงหนึ่งความคิดที่เป็นกุศล ต้องเพิ่มขึ้นเท่านั้น ลดลงไม่ได้ ต้องเพิ่มกุศลปัจจัย กุศลเหตุและกุศลกรรมทุก ๆ วัน กล่าวแบบเข้าใจ

ง่ายๆ คือ ต้องละเว้นความชั่ว สั่งสมความดีทุก ๆ ขณะ เพราะเหตุใดเมื่อกล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอกุศลกรรม จึงใช้ได้เพียงแค่คำว่าหลีกออก ไม่พูดคำว่ากำจัดลบล้างเสียล่ะ?

เพราะว่าในพุทธสัจจะ เหตุและผลเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ เหตุและผลนั้นกำจัดลบล้างไม่ได้ เมื่อกล่าวว่ากำจัดลบล้าง ถือว่าเป็นอุจเฉททิฏฐิ ฉะนั้น จะทำได้ก็เพียงการสร้างกำแพงแห่งกุศลกรรม ซึ่งเปรียบเหมือนกับการสร้างคันดินเพื่อใช้เป็นเครื่องกั้นไว้ การศึกษาเรียนรู้ตามทางแห่งพุทธตามแนวทางนี้ การบำเพ็ญจริยาแห่งพุทธ สุดท้ายสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ถึงจะหลุดพ้นจากเหตุและผลกรรมที่ผูกมัดไว้แห่งวัฏฏสงสารได้ในที่สุด ในเวลานั้นกฎแห่งกรรมยังคงดำรงอยู่ แต่ไม่แปดเปื้อนต่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นภูมีดและทะเลเพลิงในนรก ภูมีดและทะเลเพลิงในนรกก็ยังคงดำรงอยู่ สรรพสัตว์ที่ต้องชดใช้

กรรมได้รับทุกข์ทรมานสุดที่จะทนทานได้ เมื่อพระองค์ทรงก้าวกระโดดลงไปในนรกนั้นเพื่อรับทุกข์แทนสรรพสัตว์ ภูมิดและทะเลเพลิงในนรกในฉับพลันได้กลับกลายเป็นสระบัวแห่งน้ำทิพย์ กลายเป็นสภาวะอันประเสริฐสำหรับพุทธองค์แล้ว สภาวะปัจจัยชั่วทั้งปวง จะกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นกุศลกรรม ไม่เพียงแต่ปราศจากความทุกข์ กลับปรากฏให้เห็นเป็นความสุขอันยิ่งใหญ่

การบำเพ็ญปฏิบัติก็คือเพื่อการหลุดออกจากวัฏฏสงสาร หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง กลายเป็นอริยะจนกระทั่งสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ถ้าอยากหลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร จะต้องสร้างจิตหลีกออก จิตเชื่อมั่น จิตปณิธานไม่หวั่นไหว จิตวิริยะ และโพธิจิตแห่งมหายาน และสภาวะที่ปรากฏออกจากจิตทั้งหลายนี้ ล้วนตั้งอยู่บนสัมมาทิฏฐิหากปราศจากสัมมาทิฏฐิแล้ว จิตทั้งหลายจะสับสนฟุ้งซ่านหรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า การบำเพ็ญปฏิบัติที่ปราศจาก

สัมมาทิฏฐิแล้ว จะไม่บังเกิดผล เช่นอยากบำเพ็ญโพธิจิต ก่อนย่อมไม่มีทางที่จะบำเพ็ญได้ จะกลายเป็นโพธิที่เพ้อฝัน และจิตที่เพ้อเจ้อ เพราะว่าอันโพธิจิตนั้น ก่อนอื่นต้องตั้งอยู่บนจิตหลีกออก นั่นก็คือ คนเราต้องมีจิตที่ต้องการสำเร็จหลุดพ้นออกจากทุกข์แห่งวัฏฏสงสารอย่างแท้จริง เขาต้องรู้อย่างลึกซึ้งว่า ความทุกข์ทรมานในวัฏฏสงสาร ไม่สามารถกล่าวเป็นคำพูดออกมาได้ ไม่เพียงตัวเองที่ทุกข์ แต่สรรพสัตว์ใน ๖ ภูมิ ดุจเช่นบิดามารดาล้วนตกอยู่ท่ามกลางความทุกข์ทรมานแห่งอนิจจัง รู้จักทุกข์ อยากหลุดพ้นจากทุกข์ เขาถึงจะสามารถปฏิบัติจริง ถึงจะบังเกิดวิถีทางแห่งโพธิสัตว์ที่ยังประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น โพธิจิตจึงจะบังเกิดขึ้น แต่ถ้าหากเริ่มบำเพ็ญจิตหลีกออกก่อน ก็เป็นสิ่งที่ผิดเพราะไม่ถูกตามขั้นตอนในการบำเพ็ญ จะกลายเป็นบำเพ็ญการหลุดพ้นด้วยคำพูดที่ว่างเปล่า เพ้อเจ้อสับสนใจตนเองอย่างนี้ก็ยากที่จะบำเพ็ญขึ้นมาได้ ไม่สามารถก่อเกิดภาวะ

แท้จริงของจิตหลีกออก ดังนั้น ถ้าจะให้มีจิตหลีกออกที่แท้จริง จำเป็นต้องมี ดังนี้ ขั้นตอนที่หนึ่ง จะต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ในภาวะของอนิจจังเสียก่อน ขั้นตอนที่สอง ต้องมีจิตเชื่อมั่น เชื่อมั่นในความทุกข์ที่เกิดจากอนิจจังในวัฏฏสงสาร มีจิตเชื่อมั่นเช่นนี้แล้ว ถึงจะเกิดความหวาดกลัวในความทุกข์ที่เกิดจากอนิจจัง ถึงจะสามารถบำเพ็ญอนิจจังจิตได้สำเร็จ มีอนิจจังจิตแล้ว จิตหลีกออกถึงจะเจริญขึ้นได้ทุก ๆ วัน จิตหลีกออกถึงจะบังเกิดสภาวะที่แท้จริงโดยธรรมชาติ หากสรรพสัตว์ไม่เข้าใจว่าธรรมทั้งหลายล้วนอนิจจัง มีทุกข์อันเกิดจากอนิจจังแห่งวัฏฏสงสาร ก็จะไม่สามารถบังเกิดดวงจิตอันมั่นคงที่คิดอยากหลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร ไม่มีความคิดอยากหลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร จะไม่ไปบำเพ็ญปฏิบัติอย่างแน่นอน และไม่คิดจะศึกษาเรียนรู้ตามทางแห่งพุทธ ผู้ที่ไม่ศึกษาเรียนรู้ตามทางแห่งพุทธ ไม่เคยคิดจะหลุดพ้น จะสามารถมีจิตหลีกออกได้อย่างไร? ดังนั้น

จะบำเพ็ญจิตหลีกออกก่อนไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ในขั้นตอนแรก หากไม่มีอนิจจังจิต ก็ไม่มีทางที่จะก้าวสู่ประตูแห่งพุทธ แม้ได้ถือพุทธเป็นสรณะแล้วก็ตาม ก็ไม่มีทางที่จะบำเพ็ญปฏิบัติอย่างถูกต้องลึกซึ้งได้

เมื่อต้องการรู้ว่าการบำเพ็ญปฏิบัติคืออะไร ก็ต้องเข้าใจสัมมาทิฏฐิพื้นฐาน ๘ ประการในการบำเพ็ญปฏิบัติในการศึกษาเรียนรู้พุทธศาสนา ดังนี้

พื้นฐานประการที่ ๑ คือ อนิจจังจิต พื้นฐานประการที่ ๒ คือ จิตเชื่อมั่น พื้นฐานประการที่ ๓ คือ จิตหลีกออก (จากวัฏฏสงสาร) พื้นฐานประการที่ ๔ คือ ปณิธานจิตที่แท้จริง พื้นฐานประการที่ ๕ คือ วิริยจิต พื้นฐานประการที่ ๖ คือ ศีลวินัย พื้นฐานประการที่ ๗ คือ ฌานสมาธิ พื้นฐานประการที่ ๘ คือ โพธิจิต ยอมรับธรรมทั้ง ๘ ประการนี้เป็นพื้นฐาน แล้วบำเพ็ญปฏิบัติด้วยสัมมาทิฏฐิ ก็เป็นเข็มทิศชี้ทางพุทธธรรมอันถูกต้อง สัมมาทิฏฐิพื้นฐาน ๘ ประการนี้

เป็นลำดับขั้นตอนที่ผู้บำเพ็ญปฏิบัติขาดตกไม่ได้ และสับสนลำดับขั้นตอนไม่ได้ ผลที่ได้รับจากอนิจจังจิต ก็เป็นเหตุแห่งการบำเพ็ญปฏิบัติ ผลที่ได้รับจากจิตเชื่อมั่น ก็เป็นเหตุแห่งการไม่แปรเปลี่ยน ผลที่ได้รับจากจิตหลีกออก ก็เป็นเหตุแห่งการหลุดพ้น ผลที่ได้รับจากปณิธานจิตที่แท้จริง ก็เป็นเหตุแห่งการปฏิบัติ ผลที่ได้รับจากวิริยจิต ก็เป็นเหตุแห่งการมุ่งแสวงหาความก้าวหน้า ผลที่ได้รับจากศีลวินัย ก็เป็นเหตุแห่งพระสัทธรรม ผลที่ได้รับจากฌานสมาธิ ก็เป็นเหตุแห่งปัญญา ผลที่ได้รับจากโพธิจิต ก็เป็นเหตุแห่งพระโพธิสัตว์ พื้นฐานทั้ง ๘ ประการ เป็นรากฐานในการบำเพ็ญปฏิบัติให้หลุดพ้นสำเร็จ หากรากไม่ตรงฐานก็สับสน เพราะฉะนั้น รากฐานในการบำเพ็ญปฏิบัติจะต้องไม่สับสน ดังนั้น พื้นฐานทั้ง ๘ ของการบำเพ็ญปฏิบัติ จำเป็นต้องอาศัยสัมมาทิฏฐิมาเป็นบรรทัดฐานชี้นำ นั่นก็คือ ใช้สัมมาญาณ สัมมาทิฏฐิมานำเรียงลำดับของ

พื้นฐานทั้ง ๘ และมาพัฒนาการบำเพ็ญปฏิบัติให้ถูกต้อง นี่แหละที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ ในการบำเพ็ญปฏิบัติ ต้องบำเพ็ญโพธิจิตอย่างจริงจังทุก ๆ ขณะ เพราะว่าโพธิจิต เป็นรากฐานแห่งการสำเร็จมรรคผล

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมไว้ว่า ความหมาย อันแท้จริงของโพธิจิต คือเหตุแห่งการสำเร็จมรรคผล อันแน่นอน ผู้บำเพ็ญในทางแห่งโพธิ ในที่สุดย่อมได้ผล แห่งโพธิ โพธิจิตเป็นธรรมอันมีความหมายกว้าง โดยรวม ธรรมของมหายานทั้งปวงที่โปรดสรรพสัตว์ด้วยมหากรุณา อันเป็นเหตุให้รู้แจ้งสำเร็จถึงโพธิสัตว์ภูมิ แต่ด้วยบุญของ สรรพสัตว์เป็นเหตุ พุทธธรรมที่มีการสืบทอดผ่านมารุ่นแล้ว รุ่นเล่า ความหมายของธรรมจึงมีการขาดหายตกหล่นไป โดยเฉพาะในปัจจุบันเป็นยุคปลายธรรม คลื่นของทะเล กรรมในไตรภูมิรุนแรงยิ่ง สรรพสัตว์ประดุจเต่าตาบอด ยากลำบากนักที่จะยื่นคอไปทะลุผ่านรูของแอกไม้ที่มีขนาด

ดุจรูจมูกโคที่ลอยกลางกระแสคลื่นอันรุนแรงในทะเล ดังนั้น จึงเป็นการยากเย็นอย่างยิ่งที่จะได้รับพุทธธรรมที่ดีสมบูรณ์แบบ ด้วยเหตุนี้ โพธิจึงหดย่อลง ดังนั้น ธรรมแห่งโพธิจิตจากที่มีความหมายกว้างจึงค่อยๆ หดจนความหมายแคบลง โพธิจิตแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ปรมัตถโพธิจิตและโลกิยะโพธิจิต โลกิยะโพธิจิตนี้ ยังแบ่งคร่าว ๆ ออกเป็น ปณิธานโพธิจิตและปฏิบัติโพธิจิตในการถือบำเพ็ญปณิธานโพธิจิตและปฏิบัติโพธิจิตทั้ง ๒ นี้ ยังแบ่งเป็น ธาตุ ๔ ของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ธาตุ ๖ ของกายตน รวมทั้งการหายใจเข้าออก โสตอินทรีย์ จักขุอินทรีย์ เป็นต้น ทั้งในและนอกมลฑลพิธีและการประกอบพิธีกรรม การสวดท่องมนต์และการบำเพ็ญพุทธวิชชาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นโลกิยะโพธิจิตหรือปรมัตถโพธิจิตก็ตาม ต่างต้องมีโพธิจิต ๗ ประการนี้ ถึงจะเป็นโพธิจิตที่ประเสริฐสุดสมบูรณ์ที่สุด แต่เดิมโพธิจิตเป็นสิ่งที่สรรพสัตว์ใน ๓ ภพ ๖ ภูมิ ต่างมีสิทธิ

บำเพ็ญทานได้ แต่ในปัจจุบันสรรพสัตว์โดยส่วนใหญ่ไม่มีปัจจัยในทางธรรม เป็นเหตุทำให้ยึดถือการบำเพ็ญโพธิจิตธรรมที่หดย่อนั้นเป็นส่วน ๆ เพราะฉะนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจผิดบ่อย ๆ ว่า ต้องเป็นจิตที่รู้แจ้งแล้วถึงจะบำเพ็ญได้ หรือกล่าวว่าโพธิจิตคือภาวะที่แท้จริงแห่งการรู้แจ้ง แน่นอนว่านี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีอยู่ แต่ว่าธรรมของการบำเพ็ญโพธิจิตโดยสรรพสัตว์ที่ยังไม่มีจิตรู้แจ้งได้ขาดหายไป ที่สำคัญกว่านี้คือ โพธิจิตไม่ใช่เป็นจิตที่รู้แจ้งกับจิตไม่รู้แจ้ง หากแต่เป็นพลังของการตั้งปณิธานจากมหากรุณา ของสรรพสัตว์ที่ศึกษาเรียนรู้พระธรรมใน ๓ ภพ ๖ ภูมิ และของบรรดาอริยในธรรมภูมิ เป็นการใช้มหากรุณาจิตไปประพฤติปฏิบัติจริงเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ต่อการสำเร็จเป็นพุทธและพระโพธิสัตว์ เป็นความรักแบบปรมัตต์ทั้งสอง ในผู้รู้แจ้งและผู้ที่ยังไม่รู้แจ้ง อริยชนและปุถุชน สำหรับผู้ที่รู้แจ้งแล้ว ก็คือการนำเอาคุณธรรมที่รู้แจ้ง

สัมมาธรรมะ สัมมาปฏิบัติ และสัทธรรมที่ตรัสรู้ด้วยตนเอง มาเผยแผ่สั่งสอนแก่สรรพสัตว์ เพื่อให้สรรพสัตว์ต่างรู้แจ้ง สำเร็จพุทธมรรค สำหรับผู้ที่ยังไม่รู้แจ้ง ก็คือการใช้ มหากรุณาจิตตั้งปณิธาน เพื่อให้สรรพสัตว์และตนเองต่าง สำเร็จมรรคผลและหลุดพ้นด้วยกันทั้งหมด ช่วยเหลือผู้อื่น ให้เดินเข้าสู่หนทางแห่งสัทธรรมของพระตถาคต ปณิธาน ให้เขาสำเร็จเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นพระพุทธเจ้า ธรรมแห่ง โพธิจิตสำหรับเขาแล้ว เป็นคุณธรรมจากการเอื้อประโยชน์ แก่ผู้อื่นให้สำเร็จ เพราะว่าผลจากการเอื้อประโยชน์แก่ผู้อื่น นี้ ทำให้ตนได้รับพลังแห่งคุณธรรม สำหรับตัวเองแล้ว ก็เป็นการเพิ่มเหตุแห่งพระโพธิสัตว์ ลักษณะกรรมของ โพธิจิต คือการถือปฏิบัติอย่างแท้จริงของกรรม ๓ ที่ปรากฏ ให้เห็นถึงมหากรุณา ผู้บำเพ็ญปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็น ปุถุชนหรืออริยชนก็ตาม ล้วนมีสิทธิที่จะปลุกโพธิจิตและ สมควรยิ่งที่จะปลุกโพธิจิต เพราะโพธิจิตไม่ใช่เฉพาะ

จิตรู้แจ้งของอริยชนเท่านั้น หากแต่เป็นการประพฤติปฏิบัติ โดยมหากรุณา เป็นการปลูกเหตุแห่งปณิธานให้ทั้งตนเอง และผู้อื่นบรรลุธรรม ในโพธิจิตนั้นไม่ใช่มีเพียงแค่กุศลกรรมบถ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ บารมี ๖ และสังคหวัตถุ ๔ เท่านั้น แต่มาจากพระธรรมในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ลับวัชรยานและธรรมทั้งหมดที่ถ่ายทอดทางวาจา โสต และทางจิต อันก่อให้เกิดความประพฤติปฏิบัติที่มีมหากรุณา อันถูกต้องตามธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์และโปรดสรรพสัตว์ จึงพึงรู้ว่า โพธิจิตเป็นสัจธรรมที่มีความหมายกว้างตามเหตุสัมพันธ์ หากกล่าวถึงพระพุทธเจ้าแล้ว คือกาย ๓ และญาณ ๔ คือโพธิจิตแห่งผู้รู้แจ้งเห็นจริงเองอันสูงสุด เมื่อกล่าวถึงพระโพธิสัตว์แล้ว คือการเผยแผ่พระธรรม ยังประโยชน์และโปรดสรรพสัตว์ด้วยมหากรุณา เมื่อกล่าวถึงผู้รู้แจ้งแล้ว เป็นการห่างและตัดขาดจากลักษณะทางโลกมายาทั้งปวง เห็นภาวะดั้งเดิมทันที อันเป็นภาวะ

แท้จริงของธรรมทั้งหลาย เป็นสุญญตาที่ดำรงอยู่อันมหัศจรรย์ เมื่อกล่าวถึงปุถุชนแล้ว คือเมตตากรุณาช่วยเหลือทำประโยชน์แก่ผู้อื่น ปณิธานให้เขาได้ศึกษาพระธรรมและหลุดพ้น

การปลุกโพธิจิตนั้น ก่อนอื่นต้องมีการพิจารณาคิดในความไม่เที่ยงว่า ทั้งตนเองและสรรพสัตว์ล้วนมีความทุกขเวทนา เวียนวนอยู่ในความไม่เที่ยงของวัฏฏสงสาร บังเกิดเห็นประจักษ์อนิจจังทางภาวะจิต ก่อให้เกิดการตั้งปณิธานต้องการหลีกออก เป็นผลก่อเกิดจิตแห่งการหลีกออก ตัวเองหลีกออก สรรพสัตว์ในคติหกเปรียบเช่นบิดามารดาก็หลีกออก ทะเลแห่งความทุกข์ในวัฏฏสงสารเจ็บปวดทรมานจนไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป เมื่อมีทัศนะและปณิธานเช่นนี้แล้ว จะเกิดความหวาดกลัวอย่างรุนแรงมาบีบคั้นทำให้ในทุก ๆ ขณะต้องการหลุดพ้นโดยทันที แต่เข้าใจว่าการปฏิบัติแห่งพระโพธิสัตว์นี้ ถึงจะสามารถ

หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้โดยเร็ว ดังนั้น จึงปณิธานตนเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ปฏิบัติ ต้องการตนเองรู้แจ้งและให้ผู้อื่นรู้แจ้งอย่างรวดเร็ว มหากรุณาจิตจึงบังเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ อย่างนี้แล้วก็เกิดมีเมล็ดแห่งโพธิ การปลุกโพธิจิต เป็นการสร้างบนฐานแห่งมหากรุณาจิต ฉะนั้นในพระธรรมกล่าวว่า "น้ำแห่งมหากรุณา รดรินเมล็ดแห่งโพธิ ให้งอกงามออกผลอุดมสมบูรณ์" ด้วยเหตุนี้โพธิจิตจะบังเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ โพธิจิตเป็นเหตุให้สำเร็จเป็นพระโพธิสัตว์แห่งมหายาน ด้วยผลแห่งโพธิจิต ก็จะได้รับสัมมาทิฏฐิอันสะอาดบริสุทธิ์ อาศัยสัมมาทิฏฐินี้ ก็จะเข้าลึกสู่สุญญตาภูตตถตา (ความจริงอันสูงสุด) การบำเพ็ญสุญญตา ณ เวลานี้ ก็จะเปลี่ยนโลกิยะโพธิจิตไปเป็นความว่างเปล่าในไตรวัฏฏะ (ความว่างเปล่าในผู้ให้ ผู้รับ และสิ่งที่ให้) นั่นก็คือเปลี่ยนสรรพสิ่งที่มีอยู่ไปเป็นปรมัตถ์โพธิจิต เมื่อมีโพธิจิตแล้ว นั่นคือบำเพ็ญโพธิปฏิบัติและสำเร็จโพธิสัตว์ภูมิ

การบำเพ็ญโพธิจิตจำเป็นต้องไปปฏิบัติจริง ไม่ใช่แค่การท่องจำ สวดมนต์คาถา ประกอบพิธีกรรม ใช้การตั้งจิตและการเพ่งพิจารณาที่ไม่เป็นจริง แล้วมาเรียกว่าการบำเพ็ญโพธิจิต การบำเพ็ญโพธิจิตสำคัญอยู่ที่การใช้การพิจารณาอย่างลึกซึ้งว่า กายเรานั้นไม่เที่ยง ชั่วขณะหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงไป และเดินไปสู่ความเสื่อม แก่ และตาย ตรวจพิจารณาเมื่อ ๑๐ ปี ๔๐ ปี ๗๐ ปี แล้ว มาเปรียบเทียบหน้าตา ผิวหนัง มีการเปลี่ยนแปลงในความแก่ชรา เข้าสู่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย อย่างรวดเร็ว ได้รับทุกขเวทนา เวียนวนในวัฏฏสงสารตลอดเวลา มาตรวจพิจารณาเมื่อครั้นเป็นเด็กมีความสุขไร้เดียงสา อ่อนเยาว์ มีชีวิตชีวา สดใส เหตุใดวันนี้ไม่มีรูปลักษณ์แห่งวัยเด็ก หน้าก็แก่ ผิวหนังก็แก่ เรี่ยวแรงอ่อนเพลีย เจ็บป่วยเป็นประจำ ความเป็นเด็กไม่มีแล้ว ความไม่เที่ยงจะมาสิ้นสุดชีวิตเรา ญาติ มิตรเก่าทั้งหลายล้วนค่อย ๆ ตายจากไป ดั่งความฝันที่กำลังจะสิ้นสุด

จิตบังเกิดความหวาดกลัวอย่างรุนแรง จึงตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าจะปฏิบัติตามศีล บำเพ็ญตามพระธรรม เข้าถึงโพธิจิต บำเพ็ญคู่โพธิจิตธรรม ๗ : มหากรุณาแด่มารดาตน โพธิจิตและโพธิสัตว์พึงฉายแสดงโพธิจิต เมื่อปฏิบัติโพธิจิตธรรมว่าด้วยมหากรุณาแด่มารดาตน ต้องตั้งมหากรุณาจิต บำเพ็ญรู้จักมารดา ระลึกบุญคุณ ตอบแทนพระคุณ รักใคร่เมตตาเมตตากรุณา ละความโลภ และตัดความยึดมั่นถือมั่น

รู้จักมารดา: รู้ลึกซึ้งว่าสรรพสัตว์ใน ๓ ภพ ๖ ภูมิที่เวียนว่ายในวัฏฏสงสารมาตั้งแต่กาลที่ไม่มีจุดเริ่มต้นล้วนเป็นบิดามารดาของตน

ระลึกบุญคุณ: ต้องหวนนึกให้ลึกซึ้งว่า บิดามารดาทั้งหมด ทั้งในอดีตและปัจจุบันในวัฏฏสงสารตั้งแต่กาลที่ไม่มีจุดเริ่มต้นเป็นพ่อแม่ทั้งหมด เคยให้กำเนิด เลี้ยงดู รักเราและเหนื่อย ป่วย ทุกข์เพื่อเรา พระคุณหนักดุจขุนเขา ระลึกบุญคุณของท่าน ดังนั้น จะระลึกว่าความทุกข์ของพ่อแม่

เหล่านั้นล้วนเป็นความทุกข์ของเรา

ตอบแทนพระคุณ: รู้ว่าบิดามารดาได้อุทิศทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเรา เวลานี้ ท่านทั้งหลายยังวนเวียนเร่ร่อนอยู่ใน ๖ ภูมิของวัฏฏสงสาร ได้รับทุกข์ไม่สิ้นสุด บัดนี้ เราจึงตั้งปณิธาน นำไปปฏิบัติ รู้แจ้งตัวเราและช่วยให้ผู้อื่นรู้แจ้ง ช่วยบิดามารดาให้หลุดพ้น เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณ

รักใคร่เมตตา: ทุก ๆ ขณะ ทุก ๆ เวลา จากการปฏิบัติผ่านกรรมทั้ง ๓ ให้มีเมตตาต่อสรรพสัตว์บิดามารดาทั้งหมด ให้มีชีวิตยืนยาว ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีลาภ ยศ ศิริมงคล ปิติยินดี มีสุขตลอดชีวิต

เมตตากรุณา: ท่ามกลางกาลทั้ง ๓ ตั้งจิตปรารถนา อัญเชิญพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ อวยพรบิดามารดาทั้งหลายได้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ได้พบพุทธธรรม ถือบำเพ็ญ หลุดออกจากวัฏฏสงสาร หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง

ละความโลภ: เรื่องทั้งหลายที่กระทำเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สรรพสัตว์บิดามารดาทั้งหลาย จะไม่ติดอยู่ในใจ สร้างนิสัยในทั้งกรรม ๓ ไม่ยึดติดในการกระทำความดี ปฏิบัติจนเป็นธรรมชาติ เป็นธาตุแท้ที่ดี ไม่ใช่จงใจทำความดี ทำแล้วก็ให้ลืมทันที

ตัดความยึดมั่นถือมั่น: ในการปฏิบัติ เมื่อบำเพ็ญกุศลทั้งหลาย เอื้อประโยชน์แก่บิดามารดา ไม่ยึดติดในธรรมทั้งหลาย ตัดทิ้งอัตตา รู้ถึงความว่าง สว่าง เบาและสุขสงบในระหว่างการบำเพ็ญธรรม ไม่ยึดติดในธรรม ไม่ขจัดความคิดเพ้อเจ้อ ไม่แสวงหาความจริง ไม่มาไม่ไป สุข สว่างใสว ไม่มีความคิด สงบดั่งน้ำนิ่ง สรรพสิ่งรวมตัวเราเป็นสุญญตา

ปัจจัยส่งเสริมในการนำโพธิจิตไปปฏิบัติ จะต้องสร้างอยู่ภายใต้สัมมาทิฏฐิในการพิจารณาตรวจส่องสนับสนุนต่อกิจการงานที่เกิดจากกุศลเหตุของสรรพสัตว์

ไม่สนับสนุนสิ่งที่เขาต้องการอันมีเหตุปัจจัยที่เป็นกรรมไม่บริสุทธิให้เพิ่มขึ้น พึงรู้ว่า บรรดากุศลเหตุปัจจัยนั้น เป็นคุณต่อสรรพสัตว์ จึงต้องลงมือปฏิบัติโพธิสัตว์พึงฉายแสดงโพธิจิตธรรม ๗ ข้อ สำหรับกุศลเหตุปัจจัยก็ควรส่งเสริมพวกเขาเพิ่มกุศลกรรม เพิ่มกุศลเหตุ สำหรับอกุศลเหตุปัจจัยควรช่วยเขาลดอกุศลกรรม ห่างจากอกุศลเหตุ โพธิสัตว์พึงฉายแสดงโพธิจิตธรรม ๗ ข้อ คือ ๑. เสมอกันแห่งตนและผู้อื่นโพธิจิต ๒. แลกเปลี่ยนแห่งตนกับผู้อื่นโพธิจิต ๓. สำคัญแห่งตนและผู้อื่นโพธิจิต ๔. อุทิศบุญกุศลโพธิจิต ๕. ปราศจากความกลัวปกป้องพระธรรมโพธิจิต ๖. เข้มแข็งนำสู่สัมมาปฏิบัติโพธิจิต ๗. สละตนช่วยผู้อื่นโพธิจิต

เสมอกันแห่งตนและผู้อื่นโพธิจิต: เมื่อผลประโยชน์สองฝ่ายขัดกัน ต้องกำจัดจิตที่โกรธเกลียดจากโทสะ โลภะ และการใส่ร้ายป้ายสีต่าง ๆ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ตนเองเป็นสำคัญ ต้องปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันต่อ

ตนเองและผู้อื่น

แลกเปลี่ยนแห่งตนกับผู้อื่นโพธิจิต: ความทุกข์ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ตนขอยอมแบกรับเพียงผู้เดียว ความสุขความโชคดีทั้งหมดของตนเอง ขอมอบให้ผู้อื่น เพื่อให้เขาพ้นทุกข์ ได้สุข

สำคัญแห่งตนและผู้อื่นโพธิจิต: เวลาที่ตนเองกับสรรพสัตว์ต่างมีทุกข์ด้วยกัน ต้องปรารถนาให้เขาหลุดพ้นทุกข์ก่อน เวลาที่ตนเองกับสรรพสัตว์ต่างมีความสุขด้วยกัน ต้องปรารถนาให้เขามีความสุขมากกว่าตนเอง

อุทิศบุญกุศลโพธิจิต: การบำเพ็ญปฏิบัติของตนทั้งหลาย บุญกุศลผลสำเร็จและอื่น ๆ ทั้งปวงทั้งหมดนี้ขออุทิศแก่สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เพื่อสรรพสัตว์ได้พ้นทุกข์ได้หลุดพ้น

ปราศจากความกลัวปกป้องพระธรรมโพธิจิต: เมื่อบรรดาปีศาจมารร้ายที่คอยบ่อนทำลายพระธรรม นำพาให้

ผิดศีล ทำร้ายสรรพสัตว์ให้ได้รับความทุกข์ทรมาน ตนเองจะยึดมั่นในสัมมาทิฏฐิ ไม่เกรงกลัวพลังความชั่วของมารร้าย และแสดงตนปกป้องพระธรรม เพื่อรักษาไว้ซึ่งปัญญาชีวิตของสรรพสัตว์

เข้มแข็งนำสู่สัมมาปฏิบัติโพธิจิต: เนื่องจากสรรพสัตว์มีแรงกรรมมัดติดตัวมาแต่อดีตกาลอันไม่มีจุดเริ่มต้น มีความหลง มีความไม่รู้ ก่อแต่กรรมชั่ว และเวลาที่ได้รับการกล่าวตักเตือนที่ดีแล้ว ก็ไม่รู้สำนึก แก้ไข ในกรณีเช่นนี้ ตนจะอาศัยพลังอันทรงพลานุภาพของพระธรรมแห่งการเปลี่ยนแปลงในทางดี นำพาเขาเข้าสู่ทางแห่งกุศลสัมมาปฏิบัติแห่งพระสัทธรรม

สละตนช่วยผู้อื่นโพธิจิต: ผลสำเร็จของผู้อื่นจะมีสูงกว่าตน มีเหตุปัจจัยในการช่วยเหลือสรรพสัตว์ได้ดีกว่าตน แต่เพื่อการเอื้อประโยชน์โปรดสรรพสัตว์แล้ว ก็สามารถสละตนเพื่อช่วยเหลือผู้นั้น ยิ่งจะยังประโยชน์โปรด

สรรพสัตว์ได้มากขึ้น ณ ตอนนี้ ไม่ต้องลังเลใจ ต้องเสียสละตนช่วยเขา ช่วยให้สำเร็จเป็นมหากุศลกรรมใหญ่

โพธิจิตในการบำเพ็ญปฏิบัติเป็นที่มาแห่งความสำเร็จ สำคัญอย่างยิ่ง ตอนนี้ ขอยกตัวอย่างเรื่องของรินโปเชผู้หนึ่งกับธรรมาจารย์ผู้หนึ่ง รินโปเชได้บำเพ็ญธรรมมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปีแล้ว ได้รับอภิเษกก้วนติ่งโดยวิธีลับมาแล้วมากกว่าพันครั้ง ใช้การบำเพ็ญธรรมมหาบริบูรณ์แห่งนิกายนิงมะเป็นหลัก บรรยายพุทธธรรม อันมีพระสูตร พระวินัย พระอภิธรรมได้ดีมาก แต่ว่าไม่มีพลานุภาพทางธรรมแท้จริง ส่วนธรรมาจารย์อีกผู้หนึ่งออกบวช ๒๐ กว่าพรรษาแล้ว เคร่งครัดในศีลวินัย ทะลุปรุโปร่งในพระสูตร พระวินัยและพระอภิธรรม บำเพ็ญมหาธรรมที่สำคัญของนิกายลับของทิเบตวัชรยานควบคู่กัน เป็นเจ้าอาวาสของวัดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง และยังเป็นธรรมาจารย์ที่มีชื่อเสียงในการบรรยายพระสูตร เทศนาธรรมด้วย แต่ก็ไม่

มีสภาวะบรรลุธรรมที่แท้จริงแสดงออกมาได้ ตถาคตบอกพวกเขาให้รู้ว่า ไม่ว่าพวกเธอจะบำเพ็ญมหาธรรมแห่งวัชรยานอะไรก็ตาม ล้วนเป็นการสร้างตึกสูงบนดินทราย สร้างตึกขึ้นมาไม่ได้หรอก แม้สร้างขึ้นมาได้ชั่วขณะ ก็จะพังทลายลงในทันที ตถาคตให้เขาปล่อยวางความรู้หรือนิสัยความเคยชินของการบำเพ็ญธรรมที่เป็นอุปสรรคทั้งหลาย ให้บำเพ็ญแต่ "อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ" บำเพ็ญแล้วประมาณ ๘ เดือน ตถาคตให้พวกเขาบำเพ็ญควบคู่กับธรรมมหาบริบูรณ์และธรรมอื่น ๆ พร้อมกันอีก และปาฏิหารย์ได้เกิดขึ้นแล้ว ในระหว่างการทดสอบของรินโปเช ได้ใช้พลังฝ่ามือสัทธรรมหมัดวัชระห้าสายฟ้าแสดงพลานุภาพอันยิ่งใหญ่ให้ปรากฏ สภาวะบรรลุธรรมที่แท้จริงก็ปรากฏออกมา แต่ธรรมาจารย์กลับไม่มีพลังอะไรแสดงออกมา ธรรมาจารย์จึงบำเพ็ญเพิ่มต่อตามการบำเพ็ญปฏิบัติธรรมที่ตถาคตได้แสดงนี้ ภายใต้การสั่งสอนอย่าง

ละเอียดของตถาคต ในที่สุด เขาก็เข้าใจว่า ความสำคัญของการบำเพ็ญที่แท้จริง การปฏิบัติที่แท้จริง จำเป็นต้องลงมือกระทำอย่างจริงจังทั้งกรรม ๓ บกพร่องเพียงนิดเดียวก็ไม่ได้ เขาได้ถือบำเพ็ญเพิ่มขึ้นอีก ๓ เดือน ในที่สุดในระหว่างการทดสอบการแสดงบรรลุธรรมภาวะ พลานุภาพของเขาได้ปรากฏขึ้นอย่างเต็มที่ ดังนั้น ใครก็ตามที่สามารถบำเพ็ญปฏิบัติตามนี้ นำมาใช้และถือปฏิบัติตามธรรม ก็จะได้รับพุทธธรรมที่แท้จริง มหาปัญญาเปิดออกเองตามธรรมชาติ ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทฤษฎีอันว่างเปล่าว่าเบญจวิทยาเป็นเรื่องไม่จริง ปรากฏภาวะอันแท้จริงของเบญจวิทยา ประจักษ์บรรลุธรรมภาวะอันประเสริฐ บำเพ็ญสำเร็จโพธิมรรคผลถึงโพธิสัตว์ภูมิ

กฎข้อบังคับของการบำเพ็ญปฏิบัติและการใช้โพธิจิตนี้ ทุกนิกาย ทุกสายในพุทธศาสนาล้วนต้องปฏิบัติตาม หากไม่อิงตามขั้นตอนกฎธรรมดังกล่าว

แล้วก้าวเข้าไป ก็จะสับสนและหลงทางได้ง่าย นี่คือจุดสำคัญในการบำเพ็ญปฏิบัติ ส่วนการเรียนพุทธวิชชานั้นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ผลทั้งหมดจากการเรียนพุทธวิชชาล้วนต้องสร้างบนฐานการบำเพ็ญปฏิบัติ มีการถือปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัดแล้ว เข้าถึงทางธรรม รู้แจ้งคุณธรรมได้เองตามธรรมชาติ สำเร็จสมบูรณ์โพธิญาณ หากไม่มีกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องในการบำเพ็ญปฏิบัติ พุทธวิชชาที่เราเรียนนี้ก็จะเป็นมิจฉาทิฏฐิธรรม แม้กระทั่งกลายเป็นวิชชามารของปีศาจร้ายได้ ต้องอาศัยการบำเพ็ญปฏิบัติธรรมดังกล่าวนี้ ถึงจะเป็นพุทธวิชชาที่เป็นกุศล เป็นการบำเพ็ญปฏิบัติแห่งพุทธธรรม ในการบำเพ็ญปฏิบัติ ยังรวมถึงกุศลกรรมบถ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ บารมี ๖ และสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น การบำเพ็ญปฏิบัติธรรมที่สำคัญที่ได้เทศนาในวันนี้ มีพุทธศาสนิกชนบางคนอาจคิดว่า สิ่งเหล่านี้ฉันล้วนรู้จักเข้าใจดี ดังนั้น จึงไม่ได้พิจารณาไตร่ตรองในรายละเอียดไปทำความเข้าใจ

อย่างเต็มที่ในการบำเพ็ญปฏิบัติที่ตถาคตได้แสดงมานี่ และความหวังที่อยู่ในใจพวกเขาคือ คิดแต่จะเรียนพุทธวิชชาสำเร็จพุทธโดยทันที โดยทั่วไป ผู้ที่มีทัศนะเช่นนี้ คือพวกที่รู้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ได้ตกอยู่ท่ามกลางความสับสนหลงทางแล้ว คือจะไม่ได้เรียนพุทธธรรมที่แท้จริง ถึงแม้ว่าเขาได้บำเพ็ญมหาพุทธวิชชาแล้ว เช่น มหาบริบูรณ์ของนิกายแดง จิตกลางดวงจิตของนิกายขาว มหาปัญญาอันประเสริฐในนิกายสักกยะ หรือจักรบอกเวลาแห่งวัชรยานของนิกายเหลือง การปฏิบัติฌานของลัทธิเซนของนิกายเปิด การสวดพระนามพระพุทธเจ้าของนิกายฝ่ายสุขาวดี การศึกษาพระสูตรมายินีของนิกายฝ่ายธรรมลักษณะและสมถวิปัสสนาในนิกายหินยาน เป็นต้น ล้วนไม่ได้รับประโยชน์ ไม่สามารถเปลี่ยนวิญญาณไปเป็นปัญญาได้ดังนั้น จึงเวียนว่ายอยู่ในภาวะของปุถุชนเช่นเดิม คือไม่สามารถแสดงออกมาถึงภาพลักษณ์แห่งมหาปัญญาของ

นิกายเปิดและนิกายปิด และความสำเร็จแห่งเบญจวิทยาที่แท้จริง ได้แต่เพียงแค่สามารถสะท้อนให้เห็นการแสดงออกของปุถุชนหรือแม้กระทั่งพวกโง่เขลา นอกจากจะท่องจำแต่ทฤษฎีตามตำรา มาพูดทฤษฎีที่ไม่มีประโยชน์แล้วละก็ ในทางปฏิบัติจริง ความสามารถของตนเองอะไรก็ไม่มี ทำอะไรก็ไม่เป็น หากทำได้เพียงไม่กี่เรื่อง เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ก็ไม่เก่งไปกว่าพวกผู้เชี่ยวชาญในทางโลก เมื่อเป็นเช่นนี้ จะบอกว่านี่คือปรากฏการณ์แห่งพุทธธรรมได้หรือ? ทุกคนลองคิดดู ปัญญาแห่งพุทธธรรมต่ำต้อยเพียงเช่นนี้หรือ? วิญญาณปุถุชน ยังไม่เปิดอริยปัญญา แล้วจะไปพูดได้ว่าได้ยึดถือ มีสัทธรรมตรัสรู้ตน ช่วยเขาตรัสรู้ได้อย่างไร? หากว่าเข้าสู่ทางธรรม ยึดตามการบำเพ็ญปฏิบัตินี้ ถึงจะได้รับพุทธธรรมที่แท้จริง ถึงจะสามารถทะลุปรุโปร่งนิกายเปิดและนิกายปิดได้ แสดงความสำเร็จของเบญจวิทยาได้ ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ พวกเราพึงเข้าใจว่า การบำเพ็ญปฏิบัติเป็น

ฐานของการศึกษาเรียนรู้ธรรมะทั้งหมด เป็นเหตุแห่งการหลุดพ้น เป็นที่มาแห่งความสำเร็จอริยะ

วันนี้ได้แสดงถึงเรื่อง อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ อย่างย่อ ๆ ก็คือ การบำเพ็ญโพธิจิตที่ถูกต้องที่เป็นส่วนหนึ่งของการบำเพ็ญปฏิบัติ ไม่เกี่ยวกับธรรมอื่นๆ ที่ต้องการแสดงมีอีกมาก แต่หากว่าแสดงไปเรื่อย ๆ ในหนังสือเล่มนี้แล้ว ไม่เหมาะสมกับกฎวินัย ก่อกรรมจากความไม่เคารพได้ง่าย ดังนั้น หวังว่าผู้มีจิตศรัทธา เข้าลึกซึ้งในพระไตรปิฎก คัมภีร์วัชรยานหรือฟังเฉพาะเสียงธรรมที่ตถาคตแสดง ตั้งใจฟังธรรมอย่างจริงจัง เพียงแค่ภายใน ๑๐ วันเท่านั้น ก็จะประสพความปิติยินดีตามขั้นตามตอน หรือมหาปิติแห่งความสำเร็จ อันยิ่งใหญ่ เหตุปัจจัยถึงพร้อมแล้ว ไม่เพียงแต่ได้รับผลประโยชน์ตลอดชีวิต ยังได้รับผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่ถึงขั้นหลุดพ้นและบรรลุโพธิ

บัดนี้ เธอทั้งหลายได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมแห่งการ

บำเพ็ญปฏิบัตินี้แล้ว เธออยากที่จะบำเพ็ญปฏิบัติไหม? ขอเพียงมีการบำเพ็ญปฏิบัติ ทุก ๆ คนล้วนสามารถสำเร็จหลุดพ้นได้ ดังนั้น พวกเราจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า แม้ได้อ่าน "อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ?" แล้ว ทั้งยังได้อ่านฐาน ๘ และคู่ธรรม ๗ ข้อทั้งหมดด้วยสัมมาทิฏฐิแล้ว แต่นั่นเรียกว่าการอ่านตำราการปฏิบัติ ไม่ใช่การบำเพ็ญปฏิบัติ หากเธอเข้าใจทฤษฎีของการบำเพ็ญปฏิบัติแล้ว นั่นก็เรียกว่า เข้าใจทฤษฎีในการบำเพ็ญปฏิบัติ นั่นก็ไม่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ หากเธอเริ่มปฏิบัติจริงตามธรรมแห่งการบำเพ็ญปฏิบัตินี้แล้ว ก็ยังไม่ใช่การบำเพ็ญปฏิบัติ นี่เรียกว่าเข้ากระบวนการบำเพ็ญปฏิบัติ หากเธอได้ปฏิบัติตามธรรมแห่งการบำเพ็ญปฏิบัตินี้โดยใช้มหากรุณาจิตมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นี่เรียกว่าดื้อบำเพ็ญ ไม่ได้ชื่อว่าการบำเพ็ญที่ถูกต้อง หากเธอใช้มหากรุณาจิตโดยไม่จำเป็นต้องกระทำให้มากที่สุดเท่าที่จะ

ทำได้ ถือปฏิบัติตามข้อปฏิบัติแต่ละข้อในฐาน ๘ และคู่ ๗ ข้อ ให้สมบูรณ์เป็นไปตามธรรมชาติ จึงจะเรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ ทำไมการบำเพ็ญให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถึงไม่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ กลับเรียกว่าดื้อบำเพ็ญ? เพราะว่าแรงกรรมที่มีมานับแต่กาลที่ไม่มีจุดเริ่มต้น อวิชชาและอุปสรรคทั้งหลายมาขวางกั้นผู้บำเพ็ญปฏิบัตินั้น ดังนั้น จึงละโลภะ โทสะ โมหะ ไม่ได้ และสลัดทิ้งการยึดติดในอัตตาไม่ได้ สิ่งนี้ก่อให้เกิดอุปสรรคอันเกิดจากกิเลส อุปสรรคที่เกิดจากความรู้ ความเคยชิน และกรรม อุปสรรคนี้ได้กลืนสัมมาสติทั้งหลายของผู้ปฏิบัติ เพราะฉะนั้น ผู้บำเพ็ญจึงยากที่จะปฏิบัติตามแต่ละข้อของการบำเพ็ญปฏิบัติ เป็นเพราะเหตุที่เป็นเรื่องยากที่จะถือปฏิบัติตามกฎการบำเพ็ญปฏิบัติ ดังนั้น จึงได้ใช้สภาพจิตที่ทำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ไปบำเพ็ญ ฉะนั้น การปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เช่นนี้ ก็เปรียบเหมือนกับ

ก้อนกรวดที่ประกอบด้วยทรายทั้งข้างในและข้างนอก ไม่ใช่อัญมณีที่ได้ผ่านการเจียระไนให้เปล่งแสงแวววาวแล้ว หรือว่าสามารถบำเพ็ญฐาน ๘ และคู่ ๗ ข้อ ได้เฉพาะเพียงบางส่วน บางส่วนก็บำเพ็ญไม่ได้ นี่ก็ไม่ใช่การบำเพ็ญปฏิบัติที่แท้จริงอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ จึงให้ชื่อว่าด้อบำเพ็ญ หรือการบำเพ็ญที่ไม่ครบถ้วน

หากเข้าใจข้อปฏิบัติอย่างลึกซึ้งแล้ว ไม่ต้องไปบีบบังคับ และให้ปฏิบัติตามธรรมฐาน ๘ และคู่ ๗ ข้อ ควบคู่กันอย่างเป็นธรรมชาติ คือเป็นการบำเพ็ญปฏิบัติที่แท้จริงที่ปราศจากการยึดติดในอัตตา ขจัดกิเลสอุปสรรคเครื่องกั้นนี่แหละคือทางแห่งโพธิ ดังนั้น ในทุก ๆ วัน ผู้ปฏิบัติควรพิจารณาตรวจสอบตนเองในโพธิจิตว่าด้วยมหากรุณาแด่มารดาตน และโพธิจิตที่พระโพธิสัตว์พึงฉายแสดง ใช้คู่ ๗ ข้อ มาพิจารณาตรวจดูตนเองว่า ฉันได้ปฏิบัติตามธรรมหรือไม่ หากไม่สามารถปฏิบัติตามกฎ ก็แสดงว่าได้ตกเข้าสู่

การบำเพ็ญแบบดื้อเสียแล้ว หากถือปฏิบัติไม่ได้เต็มรูปแบบ ก็ถือเป็นการบำเพ็ญที่บกพร่อง การบำเพ็ญเช่นนี้ ก็ยากที่จะสำเร็จหลุดพ้น ถึงแม้ว่าสำเร็จได้บ้างเล็กน้อย ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะได้บรรลุธรรมภาวะที่มีบุญปัญญาอันยิ่งใหญ่ อภิญญาและเบญจวิทยา

หากทุก ๆ วันพิจารณาตรวจดูตาม ๗ ข้อโดยปราศจากการบีบบังคับ ใช้มหากรุณาไปทำความดี แล้วเจริญตามธรรมตามคู่ ๗ ข้อ อย่างเป็นธรรมชาติ นี่คือการบำเพ็ญที่แท้จริงและถือปฏิบัติครบถ้วนบริบูรณ์ ผู้ที่ทำเช่นนี้สามารถได้สำเร็จหลุดพ้นเป็นอริยะอย่างง่ายดาย ได้พร้อมด้วยบุญปัญญา และเบญจวิทยา สำเร็จเป็นพระโพธิสัตว์ภูมิแน่นอนอย่างไม่ต้องสงสัย ด้วยเหตุนี้ จึงพึงเข้าใจว่า อ่านการปฏิบัติเข้าใจการปฏิบัติ เข้าสู่กระบวนการปฏิบัติ ปฏิบัติที่บกพร่องเป็นเรื่องง่าย การบำเพ็ญปฏิบัติ ๗ ข้อ ให้ครบถ้วนบริบูรณ์โดยปราศจากการยึดติดนั้นเป็นเรื่องยาก ที่แท้จริงแล้วหาก

ละการยึดติดในอัตตา ในทันทีก็จะเข้าสู่การถือบำเพ็ญปฏิบัติที่ถูกต้องแท้จริง แล้วยากยังไงล่ะ! ทุก ๆ คนก็สามารถทำได้!

ขณะที่พิจารณาสำรวจตนในแต่ละวัน นอกจากการใช้จิตพิจารณาตนเองซึ่งเป็นความคิดอันว่างเปล่าแล้ว ที่สำคัญกว่านี้คือยังต้องอาศัยผู้ที่เป็นสหายแห่งมรรคในชีวิตประจำวัน หรือที่เข้ากันได้ หรือที่เป็นคู่อริ หรือที่มีเวรต่อกัน หรือที่ไม่ถูกใจ หรือที่ไม่พูดคุยสนทนาระหว่างกัน ใช้เป็นคู่ปัจจัยที่ต้องใช้ในการถือบำเพ็ญต่อเขาว่า วันนี้ฉันได้ทำตามคู่ ๗ ข้อได้เริ่มสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเขาหรือไม่? และเวลาที่เริ่มเข้าใกล้ชิดกับเขา เวลาที่ฝ่ายตรงข้ามมีวาจาไม่ดี ทิ่มแทงฉัน ฉันอดทนหรือไม่ ยังคงคิดอยากเข้าใกล้ชิดกับเขาเพื่อจะแสดงไมตรีจิตที่ดีต่อไปหรือไม่? ไม่ถือสากับคำพูดที่ไม่ดี การกระทำที่ไม่ดีและการเหยียดหยาม หากในทุก ๆ วัน ไม่ลดละบำเพ็ญโพธิจิต ถือคู่ ๗ ข้อ สะท้อนให้เห็นผ่านกรรม ๓ บำเพ็ญปฏิบัติตามธรรมที่เป็นจริงให้เป็นรูปธรรม และได้ประจักษ์ชัดความ

จริงแห่งสุญญตา หากปฏิบัติเป็นเช่นนี้ได้ จะเรียนพุทธวิชชาอันสูงสุดได้ง่ายกว่าการพลิกฝ่ามือ จิตแห่งโพธิมรรค สภาวะแห่งโพธิสัตว์ภูมิ ก็จะเป็นอริยฐานะของตัวเธอโดยธรรมชาติ นี่แหละถึงจะเรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ

ธรรมของการบำเพ็ญปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อสรรพสัตว์ได้แสดงจบแล้ว แต่ยังมีเรื่องการทำร้ายสรรพสัตว์เกิดขึ้นตลอดเวลา นั่นก็คือการยืมใช้ชื่อของตถาคตไปทำลายเรื่องผลประโยชน์ของสรรพสัตว์ ตอนนี้ตถาคตจะกล่าวเตือนอีกครั้งในปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เธอทั้งหลายต้องให้ความสำคัญกับปัญหานี้

ปัจจุบัน ในโลกนี้มีธรรมราชา อริยชน รินโปเช ธรรมาจารย์ตลอดจนฆราวาสบางคน ต่างอ้างว่าตนเป็นผู้ที่ตถาคตไว้ใจ เป็นตัวแทนตถาคตจัดการบางเรื่อง หรือถ่ายทอดคำพูดของตถาคต หรือเอาคำที่พวกเขาพูดเองไปบอกว่าเป็นคำพูดของตถาคต ความจริงแล้ว ใน ๒ นิกาย มหายานและ

วัชรยาน ในนิกายหลักต่างๆ ต่างมีศิษย์ของตถาคต ไม่ว่าผู้มีคุณธรรมเหล่านี้จะมีฐานะใด ไม่มีใครที่สามารถเป็นตัวแทนของตถาคตได้ แม้จะเป็นเพียงเรื่องเล็กมาก ๆ ก็ตาม ล้วนไม่สามารถเป็นตัวแทนได้ เว้นเสียแต่ถือเอกสารเฉพาะกรณีที่ตถาคตออกให้แก่เขา บนนั้นระบุชัดเจนว่า ให้เขาเป็นตัวแทนตถาคตจัดการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บนหนังสือเฉพาะกรณีดังกล่าวมีลายเซ็นและลายพิมพ์นิ้วมือของตถาคต ขณะเดียวกันพร้อมกับมีวิดีโอเทปที่สอดคล้องกันด้วย เช่นนี้แล้ว คน คนนี้สามารถเป็นตัวแทนตถาคตจัดการเรื่องที่ระบุอยู่บนเอกสารนั้นแทนตถาคตได้ นอกจากนี้ ไม่ว่าพวกธรรมราชา อริยชน รินโปเช ธรรมาจารย์นี้จะมีตำแหน่งสูงเพียงใด ความคิดเห็น การบรรยาย การเทศนาธรรมของพวกเขาทั้งหลาย ล้วนไม่สามารถแทนความคิดเห็นของตถาคตได้ ล้วนไม่สามารถถือเป็นมาตรฐานแห่งการรู้การเห็นที่ถูกต้องได้ ตถาคตทราบแต่เพียงว่า คำบรรยายและปกรณ์ศาสตร์ของตถาคตเองคือธรรมะ

ที่จริงแท้ ไม่คลาดเคลื่อน เพราะว่าคำบรรยายและปกรณ์ศาสตร์ของตถาคต คือเพื่อเอื้อประโยชน์แก่สรรพสัตว์และเพื่อการหลุดพ้นแก่สรรพสัตว์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ไม่ว่าผู้ใดใช้วิธีใด ๆ ก็ตาม มาเพิ่ม ลบ แก้ไขตัวอักษรหรือเสียงธรรมของตถาคต หากมีใครที่ปลอมแปลงสิ่งเหล่านี้ ไม่ว่าบุคคลผู้นี้มีฐานะตำแหน่งสูงเพียงใดก็ตาม เขาเป็นผู้มีมิจฉาทิฏฐิหรือผู้ที่ตกเข้าสู่ความเป็นมารอย่างแน่นอน ดังนั้น เธอทั้งหลายหากไม่ได้เห็นเอกสารที่มีลายพิมพ์นิ้วมือของตถาคตด้วยตาตัวเอง พร้อมกับมีหลักฐานเทปเสียงหรือวีดีโอเทปที่สมบูรณ์ที่ตถาคตพูดด้วยตัวเองที่สอดคล้องกับเอกสาร นอกจากสองสิ่งนี้แล้ว ไม่ว่าเป็นพุทธศาสนิกชนใด รวมทั้งอริยศิษย์ที่อยู่ข้างกายตถาคตมาเป็นเวลานาน ความคิดเห็น การกระทำ คำพูด หรือบทความของพวกเขาทั้งหมด ล้วนเป็นความประพฤติของเขาเหล่านั้นเอง แทนตถาคตไม่ได้เป็นอันขาด

(แปลจากต้นฉบับภาษาจีน)

พระพุทธเจ้าดอร์เจเชียงที่ ๓

แสดงธรรม

เรื่อง อะไรที่เรียกว่าการบำเพ็ญปฏิบัติ

ผู้เขียน: พระพุทธเจ้าดอร์เจเชียงที่ ๓

เผยแผ่โดย: World Dharma Voice, Inc.

280 W. Fairview Ave. #A

San Gabriel, CA 91776 U.S.A.

Tel: (626) 457-9157 Fax: (626) 457-9156

จัดพิมพ์โดย: บริษัท เสียงธรรมแห่งโลก (ประเทศไทย) จำกัด

๒๕๖/๗๐ ซอยสมบูรณ์พัฒนา ๒

แขวงดินแดง เขตดินแดง

กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

ราคา: ๕๐ บาท

พิมพ์เมื่อ: มกราคม ๒๕๕๖

บริษัท เสียงธรรมแห่งโลก (ประเทศไทย) จำกัด
ISBN 978-616-91562-0-8